

DENÍK

Vánoční dárky

Česko

Izrael a Palestina

Válka na Ukrajině

Ekonomika

Kultura

E-shop

Studio N

Další ▾

15. prosince 2023 20:50 Covid-19 Zdravotnictví

Kdo platil pokutu, protože nekontroloval covid pasy, může ji vymáhat zpět. Kolik jich padlo, ministerstvo neví

IVA BEZDĚKOVÁ

Kontrola covidových certifikátů. Ilustrační foto: Ludvík Hradílek, Deník N

Rozsudek Nejvyššího správního soudu, který označil kontroly covidových certifikátů v provozovnách za nezákonné, může vést k dalším žalobám. Deníku N to řekla právnička, která žalobu proti covid pasům vypracovala. Není ale jasné, v kolika případech došlo k udělení pokuty, kterou by teoreticky mohl někdo vymáhat zpět.

Jsou vánoční svátky roku 2021 a v Česku se právě střídají vlády – kabinet Andreje Babiše nahrazují noví ministři premiéra Petra Fialy. K závěru se chýlí rok, kdy zemřelo na nákazu covidem více než 40 tisíc lidí. V zemi přitom postupně převládá nová varianta koronaviru – omikron. Šíří se velmi rychle. V předchozích týdnech počty nakažených lámaly rekordy a denní nárůsty se blíží 30 tisícům nových případů.

Z ciziny ale zároveň přicházejí opatrné optimistické zprávy – nová mutace zatím nezpůsobuje tolik těžkých průběhů, nemocnice se neplní pacienty tolik jako v předchozích vlnách. Přesto ale odborníci varují, že jde o neznámou variantu, a vyzývají k opatrnosti.

Odcházející ministr Adam Vojtěch po sobě zanechává kontroly „bezinfekčnosti“. Vláda už nechce zavírat obchody a služby, a tak se v restauracích, u kadeřníka, na pedikúře nebo na fotbalovém stadionu musí prokazovat speciálním dokladem.

Za osoby „neinfekční“ přitom stát pokládá buď lidi s čerstvým negativním testem na covid, prodělanou nemocí, nebo s dvěma dávkami očkování. Tou dobou už přitom neplatí dřívější domněnka, že očkování ochrání proti nákaze covidem. Případů, kdy se lidé infikují koronavirem navzdory dvou dávkám očkování, přibývá.

Ani nastupující ministr zdravotnictví Vlastimil Válek (TOP 09) už nechtěl žádné plošné uzavírky. Využil proto mobilní aplikace Tečka a čTečka, které připravil jeho předchůdce Adam Vojtěch. 29. prosince nová vláda vydává mimořádné opatření, které stanovuje provozovatelům služeb povinnost kontrolovat takzvanou bezinfekčnost hostů přes tyto aplikace.

Přečtěte si také

Covidové certifikáty mají být podle EU zdarma. Praktici ale podle návrhu zákona, který není potřeba, mohou chtít poplatek

Právě toto vládní opatření koncem listopadu Nejvyšší správní soud označil jako nezákonné. Soudci ho přitom odmítli hned z několika důvodů. Vláda podle nich výrazně zasáhla do práva na ochranu osobních údajů, protože lidé byli nuceni sdílet data o svém zdravotním stavu, včetně všech osobních údajů (jméno, datum narození, státní občanství) s náhodnými provozovateli.

Žalobu proti ministerstvu zdravotnictví sepsala mezi vánočními svátky v roce 2021 advokátní kancelář AK Sudolská. Obrátil se na ni klient, který sice sám splňoval daná kritéria bezinfekčnosti, vadil mu ale princip kontrol. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu považuje advokátka Denisa Sudolská za zásadní.

„Dokazuje, že stát zcela nezákonně nutil provozovatele k tomu, aby zasahovali do soukromí kontrolovaných osob, když po nich požadoval sdílení osobních informací, včetně citlivých informací o zdravotním stavu. Zpracování takových údajů přitom zákon až na výjimky zakazuje,“ řekla advokátka Deníku N.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu může podle ní vést k dalším žalobám. „Někteří provozovatelé a zákazníci mohli být na základě daného vládního opatření pokutováni za to, že z různých důvodů covidové certifikáty nekontrolovali. Protože ale toto opatření bylo zpětně prohlášeno za nezákonné, otevírá se právní cesta pro případné další žaloby. Sankcionované osoby by měly mít nárok na to, aby jim sankce v podobě pokut byly vráceny,“ je přesvědčená Sudolská.

Kolik provozoven muselo zaplatit pokutu za to, že nekontrolovaly covidové pasy u svých hostů, není zřejmé. Ministerstvo zdravotnictví tyto informace centrálně neshromažďuje. Nepůjde ale zřejmě o významné množství případů – například Krajská hygienická služba v Libereckém kraji udělila takovou pokutu jen jednomu člověku.

„Šlo o pokutu ve výši dvou tisíc korun,“ uvedla Eva Nekvindová z vedení liberecké hygienické služby.

Válkův rezort: jde o rozhodnutí Babišovy vlády

Ministerstvo zdravotnictví přitom tvrdí, že za sporné vládní nařízení může vláda Andreje Babiše.

„Respektujeme rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, které se vztahuje k období minulé vlády. Aktuální podoba mobilní aplikace Tečky i zamýšlená podoba mobilní aplikace EZkarty nikomu nenařizuje, aby se prostřednictvím této mobilní aplikace někomu povinně prokazoval,“ odpověděl na dotaz Deníku N mluvčí ministerstva Ondřej Jakob.

Ve skutečnosti ale toto rozhodnutí vydalo ministerstvo už v době, kdy rezort vedl současný šéf Vlastimil Válek. Ministerstvo pod vedením Adama Vojtěcha sice čTečku a Tečku uvedlo do provozu, povinné používání ale zavedla až nová vláda.

Jak fungovala Tečka a čTečka

Lidé předložili v elektronické nebo papírové formě provozovateli podniku svůj covid pas, který provozovatel načetl pomocí aplikace „čTečka“. Po načtení QR kódu na displeji mobilu aplikace zpřístupnila nejen jméno kontrolované osoby, ale i datum narození a údaj o prodělaném očkování proti onemocnění covid-19, testu či prodělané nemoci covid-19. Tak vyhodnotila, zda daná osoba splňuje, nebo nesplňuje podmínky stanovené mimořádným opatřením.

Ministerstvo neodpovědělo na dotaz, na základě jakých odborných doporučení toto opatření vydalo. Není ani zřejmé, jakou roli v přípravě tohoto mimořádného opatření hrál Národní institut pro zvládání pandemie (NIZP), který fungoval jako poradní orgán ministerstva.

„Požádejte ministerstvo o zápisy z jednání. Pokud Nejvyšší správní soud uvádí, že bylo málo odůvodněné, pak NIZP nepřipravoval finální znění mimořádného opatření,“ řekl Deníku N šéf této poradní skupiny, vakcinolog Roman Chlábek.

Přečtěte si také

Tři týdny po první dávce vakcíny měly těžký průběh covidu-19 desítky lidí, řada dalších stůně doma

Ačkoliv kontroly certifikátů byly výrazným zásahem do soukromých informací, ministerstvo zdravotnictví před zavedením mimořádného opatření tento problém nekonzultovalo s Úřadem pro ochranu osobních údajů. A to přesto, že mu úřad svou pomoc podle slov svého mluvčího aktivně nabízel.

„Bohužel nekonzultovalo. Ostatně stejně jako i u jiných mimořádných opatření. Pravděpodobně proto, že národní právní předpisy ministerstvu zdravotnictví takovou povinnost neukládají. Úřad pro ochranu osobních údajů každopádně v tak naléhavé otázce veřejného zájmu, jakou je ochrana veřejného zdraví a její soulad s ochranou osobních údajů, v době pandemie opakovaně ministerstvu zdravotnictví nabízel součinnost týkající se ochrany osobních údajů, která je upravena především obecným nařízením o ochraně osobních údajů GDPR,“ potvrdil Deníku N mluvčí úřadu Milan Řepka.

Sporná bezinfekčnost

Soudní verdikt také zpochybňuje samotný pojem „bezinfekčnosti“, která byla tehdy vstupenkou do míst, kde se shromažďovalo více lidí.

Poukazuje na to, že bezinfekčnost nelze dovozovat z předložení certifikátu. „Mimořádné opatření operuje s negativně vymezenou skupinou osob, které jsou podezřelé z nákazy. Osoba, které má být bráněno ve styku s ostatními osobami, je zdravá fyzická osoba, která byla během inkubační doby ve styku s infekčním onemocněním, nebo osoba, která pobývala v ohnisku nákazy. Odpůrce však negativním vymezením skupiny osob

zamezuje přístup k běžným službám, a to na základě kritéria, které nemá oporu v zákonech," shrnují soudci návrh v rozsudku.

Jinými slovy – ministerstvo zdravotnictví podle soudu považovalo každého za infekčního namísto toho, aby definovalo infekční osobu podle zákona o ochraně veřejného zdraví.

Deník N se proto zajímal, zda si poradní skupina ministerstva zdravotnictví v době vydávání tohoto opatření uvědomovala, že osoby očkované mohou být zároveň přenašeči onemocnění.

Šéf skupiny Roman Chlábek žádné pochybení nevidí. „Jinak očkovaná osoba může být přenašečem covidu, pouze pokud onemocní a má příznaky nemoci. Takový člověk měl v minulosti vždy nařízenou izolaci," odpověděl.

Další členové poradního institutu NIZP říkají, že agendu kolem covidových certifikátů vůbec neřešili. „V Národním institutu pro zvládání pandemie mám na starosti úsek léčby covidu-19, nikoliv otázky epidemiologické nebo protiepidemické," prohlásil infektolog Pavel Dlouhý.

Přečtěte si také

Nejvyšší soud se postavil za majitele obchodu, který chce odškodnění za lockdown. Vnitro se dalších žalob neobává

Podle Adama Císařovského z AK Sudolská má přitom kauza mezinárodní přesah. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu by mohlo být zásadní i pro další evropské země. Ke stejnému názoru ohledně čTečky totiž dospěl i Soudní dvůr Evropské unie.

„Celá problematika se dotýká mezinárodní legislativy – jde o předpis ve věci GDPR. Evropský soudní dvůr přitom potvrdil, že aplikace čTečka osobní údaje zpracovává. Proto má tento rozsudek mezinárodní přesah a jeho závěry je možné uplatnit ve všech členských státech Evropské unie," je přesvědčen Císařovský.

Stručně

- Nejvyšší správní soud koncem listopadu rozhodl, že kontroly elektronických covidových certifikátů byly u vstupu do různých provozoven nezákonné.
- Používání Tečky a čTečky zasahovalo podle soudu nepřiměřeně do soukromí lidí.
- Provozovny, které dostaly pokutu za nekontrolování certifikátů, by ji tak mohly vymáhat zpět.
- Není ale jasné, kolik takových pokut bylo uděleno. Například v celém Libereckém kraji jen jedna.

Pokud máte připomínku nebo jste našli chybu, napište na editori@denikn.cz.